

LBRIS

We know
books

BORIS VIAN

Spuma zilelor

Ediția a II-a

Traducere
de

DIANA CRUPENSCHI

UNIVERS

I

Colin tocmai își termina toaleta. Când ieșise din baie, se înfășurase într-un prosop mare, plușat, din care se mai vedeau doar bustul și picioarele. Luă vaporizatorul de pe etajera de sticlă și își pulveriză uleiul fluid și parfumat pe părul deschis la culoare. Pieptenul de chihlimbar îi împărți pletele mătăsoase în lungi șuvițe portocalii ca brazdele pe care veselul truditore al pământului le trage cu o furculiță în dulceața de caise. Colin puse pieptenul la loc și, cu foarfeca mică pentru unghii, își tăie oblic colțurile pleoapelor mate, pentru a-și face privirea misterioasă. Trebuia să repete mereu operațiunea, pentru că pleoapele creșteau repede la loc. Aprinse mica lampă de deasupra oglinzii măritoare și se apropie ca să-și verifice starea epidermei. În jurul aripilor nasului ieșeau în evidență câteva coșuri. Văzându-se așa de urâte în oglinda măritoare, coșurile intrară imediat sub piele și, satisfăcut, Colin stinse lampa. Își desfăcu prosopul din jurul mijlocului și își trecu unul dintre colțuri printre degetele de la picioare, pentru a șterge ultimele urme de umezeală. În oglindă se vedea cu cine seamănă, cu blondul care juca rolul lui Slim în *Hollywood Canteen*. Avea capul rotund, urechile mici, nasul drept, tenul auriu. Surâdea adesea, cu un zâmbet de bebeluș, și, tot făcând asta, i se formase o gropiță în bărbie. Era destul de înalt, suplu, cu picioarele lungi și foarte drăguț. Numele Colin era destul de potrivit pentru el. Cu fetele vorbea cu blândețe, iar cu băieții, cu vioioșie. Aproape tot timpul era bine dispus, în restul timpului, dormea.

Goli apa în care se îmbăiase făcând o gaură în fundul căzii. Podeaua băii, cu dale de gresie ceramică de un galben deschis, era înclinată și direcționa apa către un orificiu sub care se afla biroul

locatarului de la etajul de jos. Nu demult, omul, fără să-l anunțe pe Colin, își mutase biroul de acolo. Acum, apa îi curgea în cămară.

Își puse o pereche de sandale din piele de liliac, un costum de interior elegant, cu pantaloni de velur verzi ca apele foarte adânci, și o haină de lână de culoarea alunei. Agăță prosopul de suportul lui, puse covorașul de baie pe marginea căzii și îl presără cu sare, ca să-l oblige să vomite toată apa pe care o înghițise. Preșul începu să lase bale, formând ciorchini de bule de săpun.

Ieși din baie și se îndreptă spre bucătărie pentru a supraveghea ultimele pregătiri pentru cină. În fiecare zi de luni, Chick venea să ia masa de seară cu el, stătea la doi pași. Era abia sâmbătă, dar Colin avea chef să-l vadă pe Chick și să împartă cu el meniul pregătit cu o bucurie senină de către Nicolas, noul său bucătar. Chick, necăsătorit ca și Colin, era de aceeași vârstă – douăzeci și doi de ani – și avea gusturi literare ca și el, dar mai puțini bani. Colin posedea o avere suficientă pentru a trăi destul de bine fără să muncească pentru alții. Cât despre Chick, trebuia să se ducă o dată la opt zile la minister, să-și vadă unchiul și să-i ceară bani cu împrumut, pentru că din profesia lui de inginer nu putea câștiga atât cât să poată trăi la nivelul muncitorilor al căror șef era, și e greu să le dai ordine unor oameni mai bine îmbrăcați și mai bine hrăniți decât tine. Colin îl ajuta cât putea invitându-l la masă ori de câte ori era posibil, dar din pricina orgoliul lui Chick era nevoit să fie prudent și să nu arate, prin favoruri prea dese, că intenționa să-l ajute.

Culoarul dinspre bucătărie era luminos, cu ferestre mari de sticlă de ambele părți, și pe fiecare parte strălucea un soare, fiindcă lui Colin îi plăcea lumina. Peste tot erau robinete de alamă strălucind de atâta lustruit. Jocul razelor celor doi sori pe robinete producea efecte feerice. Șoarecilor din bucătărie le plăcea să danseze în sunetul razelor de soare care se loveau de robinete și să alerge după micile bule pe care le formau razele când se sfărâmau de podea, ca niște jeturi de mercur galben. Colin mângâie în trecut un șoricel cu mustăți negre și foarte lungi; era cenușiu, suplu și minunat lustruit. Bucătarul îi hrănea foarte bine, nu-i lăsa să se îngrășe prea mult. Șoarecii nu făceau zgomot în timpul zilei și se jucau doar pe culoar.

Colin deschise ușa emailată a bucătăriei. Bucătarul Nicolas își supraveghea tabloul de bord. Stătea în fața unui pupitru la fel de emailat, galben-deschis, pe care erau dispuse cadranele corespunzătoare diverselor aparate culinare aliniate pe lângă pereți. Acul cuptorului electric, reglat pentru friptură de curcă, oscila între „aproape“ și „gata“. Peste puțin timp trebuia s-o scoată. Nicolas apăsă pe un buton verde, ceea ce declanșă pipăitorul sensibil. Acesta intră fără a întâlni rezistență și, în același moment, acul ajunsese la „gata“. Cu un gest rapid, Nicolas opri cuptorul și puse în funcțiune încălzitorul de farfurii.

– O să fie bun? întrebă Colin.

– Domnul poate să fie sigur de asta, afirmă Nicolas. Friptura de curcă era perfect calibrată.

– Ce ne-ai pregătit ca aperitiv?

– Doamne, de data asta, spuse Nicolas, n-am făcut nici o inovație. M-am limitat la plagierea lui Gouffé.

– Ai fi putut să-ți alegi un maestru mai puțin ilustru! zise Colin. Și ce parte din opera lui vei copia?

– Cea de la pagina 638 din lucrarea lui *Carte de bucate*. Am să-i citesc domnului pasajul cu pricina.

Colin luă loc pe un taburet capitonat cu un cauciuc alveolat și tapisat cu mătase asortată la culoarea pereților, iar Nicolas începu cu aceste cuvinte:

– Faceți un aluat de pateu cald obișnuit, ca pentru aperitiv. Pregătiți un țipar mare, tăindu-l în bucăți de câte trei centimetri. Puneți bucățile de țipar într-o cratiță, cu vin alb, sare și piper, ceapă tăiată rondele, frunze de pătrunjel, cimbru, dafin și un vârful de usturoi.

– N-am putut să-l ascut cum aș fi vrut, spuse Nicolas, s-a stricat aparatul de ascuțit.

– O să iau altul, îi răspunse Colin.

Nicolas continuă.

– Dați la cuptor. Scoateți țiparul din cratiță și așezați-l într-o tigaie. Strecurați fiertura printr-o sită de mătase, adăugați sos spaniol și lăsați pe foc până ce sosul nu se mai desprinde de pe lingură. Strecurați din nou sosul prin etamină, turnați peste bucățile de țipar și lăsați să fiarbă două minute. Puneți bucățile de țipar în aluat. Formați un

cerc de ciuperci pe marginea aluatului și la mijloc puneți un buchet de lapți de crap. Turnați peste aluat sosul care a mai rămas.

– Bine, aprobă Colin. Cred că lui Chick o să-i placă mâncarea asta.

– Nu am privilegiul de a-l cunoaște pe domnul Chick, încheie Nicolas, dar, dacă nu-i va plăcea, am să pregătesc altceva data viitoare, și asta îmi va permite să stabilesc, aproape cu certitudine, ordinea spațială a gusturilor și dezgusturilor domniei sale.

– Mda!... zise Colin. Te las acum, Nicolas. Mă duc să pun masa.

O luă pe coridor în sens invers și traversă oficiul pentru a ajunge în sufrageria-studio, care, având un covor de un albastru pal și pereți bej-trandafirii, era o adevărată odihnă pentru priviri.

Încăperea, cam de patru metri pe cinci, dădea spre bulevardul Louis Armstrong, iar lumina intra prin două ferestre foarte înalte. Oglinzi transparente din interior și opace când erau văzute din afară glisau în ambele părți și lăsau să intre miresmele primăverii, când se întâmplau să fie pe-afară. În partea opusă, o masă de stejar ocupa unul dintre colțurile încăperii. Două banchete în unghi drept erau dispuse pe două dintre laturile mesei, iar pe celelalte două laturi se aliniau scaune cu același model, cu perne de marochin albastru. În încăperea mai erau și o piesă de mobilier lungă și joasă, amenajată special pentru discuri, un pick-up dintre cele mai bune și o altă mobilă, asemănătoare cu prima, unde erau păstrate praștile, farfuriile, paharele și celelalte ustensile folosite pentru mâncat în lumea civilizată.

Colin alese o față de masă de un albastru deschis, asortată cu covorul. Așeză în mijlocul mesei un bol cu formol în interiorul căruia doi embrioni de găină păreau a mima *Spectrul Rozei* în coregrafia lui Nijinski. De jur împrejur, câteva ramuri de mimoză în fâșii: un prieten al lui, grădinar, obținuse acest hibrid prin încrucișarea mimozei cu flori rotunde cu panglica de lemn-dulce pe care-o poți cumpăra de la vânzătorii de mărunțișuri, la ieșirea din școală. Mai puse apoi, pentru fiecare, două farfurii de porțelan alb străbătute de firisoare de aur transparent, un tacâm din oțel inoxidabil cu mânere ajurate, având în interior câte o buburuză împăiată, prinsă între două plăcuțe de plexiglas, ca să poarte noroc. Așeză pe masă și niște

cupe de cristal și șervete împăturite în formă de pălărie de preot; toate acestea luau ceva timp. Nici nu terminase bine cu pregătirile, când soneria se desprinsese din zid și veni să-i spună că Chick sosise.

Colin netezi o cută a feței de masă și se duse să deschidă.

– Ce mai faci? îl întrebă Chick.

– Dar tu? răspunse Colin. Scoate-ți impermeabilul și vino să vezi ce pregătește Nicolas.

– Noul tău bucătar?

– Da, spuse Colin. Mătușă-mea mi l-a dat la schimb cu cel vechi și-un chil de cafea belgiană.

– E bun?

– Pare că știe ce face. E un discipol al lui Gouffé.

– Omul cu valiza? întrebă Chick oripilat, și vârfurile mustăcioarei negre i se lăsară tragic în jos.

– Nu, prostănacule, Jules Gouffé, faimosul bucătar.

– Oh, știi, eu..., zise Chick, în afară de Jean-Sol Partre, nu prea mai citesc.

Îl urmă pe Colin pe coridorul pardosit cu dale, mângâie șoarecii și își puse din mers câteva picături de soare în brichetă.

– Nicolas, spuse Colin intrând, ți-l prezint pe prietenul meu Chick.

– Bună ziua, domnule, spuse Nicolas.

– Bună ziua, Nicolas, răspunse Chick. Nu ai cumva o nepoată care se numește Alise?

– Ba da, domnule. O fată frumoșică, de altfel, dacă-mi e îngăduit să fac acest comentariu.

– Se vede că sunteți din aceeași familie, semănați bine, spuse Chick. Cu toate că sunt unele diferențe în privința bustului.

– Eu am bustul destul de lat, spuse Nicolas, ea, în schimb, e mai dezvoltată în sens perpendicular, dacă domnul este atât de bun să-mi îngăduie această precizare.

– Ei bine, zise Colin, uite că aproape suntem în familie. Nu mi-ai zis că ai o nepoată, Nicolas.

– Sora mea a luat-o pe drumuri greșite, domnule, spuse Nicolas. A făcut studii de filozofie. Nu e ceva cu care să te mândrești într-o familie care ține la tradițiile ei...

– Ei, spuse Colin, cred că ai dreptate. Oricum, te înțeleg. Ce-ar fi să ne arăți pateul de țipar...

– Ar fi periculos să deschid cuptorul acum, îi înștiință Nicolas. Ar putea rezulta un fenomen de deshidratare în urma introducerii unui aer mai sărac în vapori decât cel care este acum înăuntru.

– Prefer, spuse Chick, să am surpriza de a-l vedea prima oară pe masă.

– Nu pot decât să-l aprob pe domnul. Mi-aș putea îngădui să-l rog pe domnul să binevoiască a-mi da voie să mă întorc la ce făceam?

– Sigur că da, Nicolas, te rog.

Nicolas se apucă din nou de treaba lui, adică să scoată din forme fileurile de limbă-de-mare în aspic cu felii de trufe, care urmau să fie servite ca garnitură la aperitivul cu pește. Colin și Chick ieșiră din bucătărie.

– Bei ceva înainte de masă? întrebă Colin. Pianocteilul meu e gata, ai putea să-l încerci.

– Merge? întrebă Chick.

– Perfect. M-am străduit destul să-l pun la punct, dar rezultatul îmi întrece toate speranțele. Am obținut, pornind de la *Black and Tan Fantasy*, un amestec cu adevărat stupefiant.

– Dar care e principiul? întrebă Chick.

– Fiecare notă, zise Colin, o pun în legătură cu un alcool, un lichior sau o băutură aromată. Pedala forte corespunde cu oul bătut, iar pedala una corda corespunde cu înghețata. Pentru sifon e nevoie de un tremolo în registru acut. Cantitățile sunt direct proporționale cu durata: treizecimoimea echivalează cu a șaisprezecea parte dintr-o unitate, pătrimea cu o unitate, nota întregă cu patru unități. Când cânti o arie lentă, este pus în funcțiune un sistem de registru, astfel încât să crească nu doza – ceea ce ar produce un cocteil prea abundent –, ci concentrația de alcool. Și, în funcție de durata ariei, dacă vrei, poți să variezi valoarea unității și s-o reduci de pildă la o sutime, pentru a obține o băutură sensibilă la toate armoniile, cu ajutorul unui reglaj lateral.

– E complicat, spuse Chick.

– Totul e comandat prin contacte electrice și relee. Nu-ți mai dau detalii, ai habar de lucrurile astea. Și, de altfel, pianul funcționează cu adevărat.

– Minunat! spuse Chick.

– Nu e decât un lucru care mă deranjează, spuse Colin, pedala forte pentru oul bătut. A trebuit să pun un sistem de funcționare special, pentru că, atunci când cânți o bucată prea „hot“, în cocteil pică bucăți de omletă și nu prea îți mai vine să-l înghiți. O să modific asta. Deocamdată, trebuie doar să fii atent. Pentru frișcă – nota sol de jos.

– O să-mi fac unul pe *Loveless Love*, spuse Chick. O să fie extraordinar.

– E încă în debara, unde mi-am făcut un mic atelier, spuse Colin, fiindcă n-am fixat plăcile de protecție. Hai să mergem acolo. O să-l reglez pentru două cocteiluri de aproximativ douăzeci de centilitri, deocamdată.

Chick se așează la pian. Când melodia se termină, o parte din panoul din față se deschise brusc, dând la iveală un șir de pahare. Două dintre ele erau pline cu un amestec apetisant.

– Mi-a fost teamă, spuse Colin. La un moment dat, ai luat o notă falsă. Din fericire, era inclusă în armonie.

– Ține cont de armonie? întrebă Chick.

– Nu cu totul, spuse Colin. Ar fi prea complicat. Sunt doar câteva restricții. Bea-ți cocteilul și vino la masă.

II

– Pateul ăsta de țipar e remarcabil, spuse Chick. Cine ți-a dat ideea?

– Nicolas a venit cu ideea, spuse Colin. E un țipar care vine – era, mai degrabă – în fiecare zi în chiuveta lui prin țeava de apă rece.

– Ciudat, spuse Chick. De ce făcea asta?

– Își scotea capul și golea tubul de pastă de dinți strângându-l între dinți. Nicolas nu folosește decât pastă americană cu ananas și probabil că aroma l-a ademenit.

– Cum l-a prins? întrebă Chick.

– A pus un ananas întreg în locul pastei de dinți. Când mânca pasta, putea să o înghită și să-și retragă pe urmă capul, dar cu ananasul, n-a mai reușit: cu cât trăgea mai tare, cu atât i se înfingeau dinții în ananas. Nicolas...

Colin se opri.

– Ce-i cu Nicolas?

– Nu prea-mi vine să-ți spun, să nu-ți taie pofta de mâncare.

– Haide, spuse Chick, oricum nu prea mai am chef de mâncat.

– Atunci a intrat Nicolas și i-a tăiat capul cu o lamă de ras.

Apoi a deschis robinetul și-a apărut și restul.

– Asta-i tot? spuse Chick. Mai dă-mi niște pateu. Sper că țiparul ăsta are o familie numeroasă pe țeavă.

– Nicolas a pus pastă cu zmeură ca să vadă... zise Colin. Dar, spune-mi, ce-i cu Alise, fata despre care-i vorbeai...?

– Chiar la ea mă gândeam, spuse Chick. Am întâlnit-o la o conferință a lui Jean-Sol. Stăteam amândoi pe burtă, sub estradă, așa am cunoscut-o.

– Cum e?

– Nu știi să fac descrieri, spuse Chick. E frumoasă...

– Ah!... spuse Colin.

Nicolas veni din nou, aducând friptura de curcă.

– Așază-te cu noi la masă, Nicolas, zise Colin. La urma urmei, vorba lui Chick, aproape că faci parte din familie.

– Am să mă duc mai întâi să le dau de mâncare șoarecilor, dacă domnul îmi îngăduie, spuse Nicolas. Apoi am să vin, friptura e tăiată... Sosul e aici...

– Stai să vezi, spuse Colin. E un sos cu cremă de mango și ienupăr, cusut în felii rulate de carne de vițel. Apeși pe ele și iese în jeturi.

– Nemaipomenit! zise Chick.

– N-ai vrea să-mi spui cum ai făcut ca să intri-n vorbă cu ea?... reluă Colin.

– Păi..., spuse Chick, am întrebat-o dacă-i place Jean-Sol Partre, ea mi-a spus că îi colecționează operele... și-atunci i-am spus: – „Și eu...“, și, de câte ori îi spuneam ceva, ea-mi răspundea: „Și eu...“,

și invers... Atunci, la sfârșit, ca să fac o experiență existențialistă, i-am spus: „Îmi placi foarte mult“ și ea a spus: „Oh!“

– Experiența a fost ratată, spuse Colin.

– Da, spuse Chick. Dar ea n-a plecat, cu toate astea. Atunci i-am spus: „Eu o iau încolo“ și ea a zis: „Eu nu“ și-a adăugat: „Eu o iau încolo“.

– Extraordinar, afirmă Colin.

– Atunci i-am spus: „Și eu“, spuse Chick. Și am mers peste tot pe unde a fost ea...

– Și cum s-a terminat? spuse Colin.

– Ei!... spuse Chick. Se făcuse vremea de culcare...

Lui Colin îi pieri vocea și bău o jumătate de litru de vin de Burgundia ca să-și vină în fire.

– Mâine mă duc cu ea la patinoar, spuse Chick. E duminică. Vii și tu? Preferăm dimineața, e mai puțină lume. Mă cam deranjează, mai zise el, fiindcă nu patinez bine, dar o să putem vorbi despre Partre.

– Vin..., promise Colin. Vin cu Nicolas... Poate mai are și alte nepoate...

III

Colin se dădu jos din metrou, apoi urcă scările. Greși ieșirea și făcu înconjurul stației, ca să se orienteze. Verifică direcția vântului cu o batistă de mătase galbenă și culoarea batistei, purtată de vânt, se așeză pe o clădire mare, cu formă neregulată, care căpătă astfel contururile patinoarului Molitor.

În aceeași direcție, se afla piscina de iarnă. Trecu de ea și, prin fațada laterală, intră în acel organism pietrificat, trecând prin două rânduri de uși batante de sticlă cu bare de cupru. Își arătă abonamentul, care-i făcu semn cu ochiul controlorului din două găuri rotunde, deja perforate. Controlorul răspunse cu un surâs complice, dar asta nu-l împiedică să facă o a treia gaură în cartonul portocaliu, iar abonamentul rămase orb. Fără nici o muștrare de conștiință, Colin își puse abonamentul la loc în portofelul din frunze de Rusia și-o luă la stânga, pe coridorul cu covor cauciucat

care dădea spre șirurile de cabine. Nu mai erau locuri libere la parter. Prin urmare, urcă scara de beton, întâlnindu-se cu ființe înalte, pentru că erau cocoțate pe niște lame verticale, care se chinuiau să facă tumbe cu un aer cât mai firesc, în pofida evidentei lor incapacități. Un bărbat îmbrăcat într-un pulover alb îi deschise o cabină, încasă bacșiușul „de-un pahar” cu care de fapt avea să-și cumpere de mâncare, fiindcă așa părea omul, un mincinos ordinar, și-l lăasă acolo, după ce, cu o cretă neglijentă, înscrise inițialele clientului pe un dreptunghi înnegrit așezat în acest scop în cabină. Colin observă că tipul nu avea cap de om, ci de porumbel, și nu înțelese de ce fusese trimis să lucreze la patinoar, și nu la piscină.

Dinspre pistă urca o rumoare ovală, îmbogățită de muzica amplificată de megafoanele risipite de jur împrejur. Tropăitul patinatorilor nu atinsese încă nivelul sonor al momentelor de afluență, când poate fi comparat cu zgomotul produs de-un regiment mărșăluind prin noroi și împroșcându-l pe asfalt. Colin îi căuta cu privirea pe Alise și pe Chick, dar aceștia nu apăreau pe gheață. Nicolas trebuia să vină ceva mai târziu; mai avea treabă în bucătărie ca să pregătească masa de prânz.

Colin își desfăcu șireturile și văzu că tălpile pantofilor se desprinseseră. Scoase din buzunar un sul de pansament adeziv, dar nu rămăsese de ajuns. Își puse atunci pantofii într-o băltoacă formată sub bancheta de ciment și îi stropi cu îngrășămintă concentrate ca să crească talpa la loc. Își puse o pereche de șosete de lână cu benzi mari, galbene și violete, și ghetetele de patinaj. Lama patinelor se despica în două în față, îngăduindu-i astfel să schimbe mai ușor direcția.

Ieși, coborî un etaj. Picioarele i se răsuceau puțin pe covoarele de cauciuc perforat care acopereau coridoarele de beton. Când să se hazardeze pe pistă, trebui să urce, în cea mai mare grabă, cele două trepte de lemn ca să nu se prăbușească: o patinatoare, când terminase de executat magnificul salt al marelui vultur, lăsase să cadă un ou uriaș care se sparse de picioarele lui Colin.

În vreme ce unul dintre valetjii-curățători aduna fragmentele de ou împrăștiate, Colin îi zări pe Chick și pe Alise care intrau pe pistă din partea cealaltă. Le făcu un semn care trecu neobservat de ei și se repezi în întâmpinarea lor, însă fără să ia în considerare